

§ 7 Tertialrapport 2 för 2017 för äldrenämnden

Dnr 1.2.2-773/2017

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens Tertialrapport 2 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Äldrenämnden anmäler omslutningsminskningar om 6,1 mnkr.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2017-09-11.

Efter årets två första tertial bedömer äldreförvaltningen att de mål, aktiviteter och indikatorer som framgår av verksamhetsplanen i huvudsak kommer att uppnås och genomföras under året. Det ekonomiska läget ser sammantaget stabilt ut, vilket innebär ett prognostiserat överskott om 1,0 mnkr. Äldreförvaltningen redogör i ärendet uppföljning av kommunfullmäktiges inriktningsmål, nämndmål samt olika uppdrag för kvartal 2.

Yrkanden

Ordföranden Torun Boucher (V) med instämmande av övriga ledamöter och tjänstgörande ersättaren Catarina Carbell (S) samt med stöd av ersättaryttranden från Erik Vallström (Fi) och Alfred Askeljung (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Sofia Modigh (KD), ledamoten Dennis Wedin m.fl. (M) och ledamoten Ann-Katrin Åslund (L) med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C) anmäler ett gemensamt särskilt uttalande.

Beslutsgång

Ordföranden Torun Boucher (V) finner att nämnden beslöt utan omröstning enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande från (KD), (M) och (L) med instämmande av ersättaryttrande från Alfred Askeljung (C):

”Tertialrapport 2 2017 för Äldrenämnden visar även denna gång att en noggrann uppföljning och utvärdering av stadens äldreomsorg är den rätta vägen till en ännu bättre framtida omsorg.

Dock tvingas vi att med stor beklagan konstatera att majoriteten fortsatt tycks tro att det är driftsformen i sig som avgör hur väl fungerande en verksamhet är. Återigen smysocialiseras en del av äldreomsorgen. Denna gång är det Rio vård- och omsorgsboende på Östermalm som utan möjlighet till ny upphandling och trots en mycket väl fungerande drift av en uppskattad privat entreprenör ”återtas” i kommunal (egen) regi. ”Återtas” – precis som om det egentligen hör hemma i egen regi. Valfriheten riskerar därmed att begränsas och makten att flyttas successivt från den enskilde till kommunpolitikerna. Detta kommer att hämma kvalitetsutvecklingen. Privata utförare av äldreomsorg ger överlag en bild av att de osäkra förutsättningarna för att bedriva äldreomsorg i fristående regi fortsatt minskar investeringsviljan inom ett välfärdsområde som är i stort behov av just investeringar för att möta en åldrande befolkning.

Därutöver har vi några synpunkter beträffande måluppfyllelsen i tertialrapporten.

”Ett Stockholm som håller samman”

Det är positivt att förvaltningen utreder tillskapandet av ett utredningsboende för äldre i hemlöshet. I sammanhanget vill vi understryka vikten av att nämnden tar höjd för behovet av äldreboende för denna grupp och tar med detta i planeringen för framtida äldreboenden.

Vi finner det anmärkningsvärt att målet att äldrenämnden skapar förutsättningar för en tillgänglig och jämlik äldreomsorg anses vara helt uppfyllt. Är det något som framkommit av all statistik och uppföljning så är det att biståndsbedömningen ser olika ut i olika stadsdelar. Den rödgrönrosa majoriteten förskönar verkligheten i detta hänseende.

”Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo”

Här vill vi återigen framhålla att det i utredningen Äldres boende i Stockholms stad (ÄBO) inte har planerats för en välbehövd utbyggnad av trygghetsboenden /seniorboenden med aktivitetscenter. Detta är beklagligt, vi ser ett stort behov av fler

trygghetsboenden i Stockholms stad och vill därför att en plan för detta förtydligas i äldreboendeplaneringen.

Vi vill även lyfta betydelsen av att staden i sin mark- och stadbyggnadspolitik har en beredskap för att tillhandahålla mark för samtliga äldreboenden som behöver byggas – inte bara för dem i kommunal regi. Vi ser gärna att äldreboenden byggs om en del i en kvartersstruktur i samklang med övrig stadsbebyggelse, och inte som solitärer.

Vi vill att nämnden och förvaltningen inför det fortsatta utredningsarbetet tar höjd för det redan existerande och ökande behovet av enstaka möblerade rum på stadens boenden för de äldre som behöver vård i livets slut, palliativ vård. Vid en förväntat kort återstående levnadstid är det rimligt att äldre som så önskar kan flytta in i ett vård- och omsorgsboende (även stadsövergripande profil- eller intressentboende) utan att behöva byta från sitt ordinarie boende till vård- och omsorgsboendet.

I denna redovisning av tertiäl 2 och måluppfyllelsen under perioden vill vi återigen välkomna att den rödgrönrosa majoriteten nu gjort en kovändning i frågan om att införa ett valfrihetssystem för servicehus i Stockholms stad från den 1 januari 2018. Alliansen har länge påpekat att det inte är logiskt att just denna boendeform ska undantas från valfrihetssystemen.

”Idrott- och fritidsaktiviteter för äldre erbjuds”

”Kultur och andra aktiviteter för äldre erbjuds”

Vi anser inte att inrättandet av trygghetsboenden med aktivitetscenter är en fullödig måluppfyllelse. Att lära av goda exempel inom den ideella och idéburna sektorn är ett arbets- och förhållningssätt snarare än en måluppfyllelse.

Vi vill framhålla vikten av att aktivitetscentren håller öppet under sommarmånaderna och vid storhelger och att verksamheten samordnas med stadsdelarnas befintliga träffpunkter för äldre.

De nya riktlinjerna för bidragsgivning till ideella organisationer medger full ersättning av hyreskostnader för den del av verksamheten som är avsedd för äldre. Vi befarar att detta kommer att vara kostnadsdrivande för äldrenämnden.

Att under detta nämndmål kunna visa en strävan efter ett habiliterande förhållningssätt inom äldreomsorgen vore klädsamt. Senare års forskning har visat att styrkan och explosiviteten i

musklerna avtar med åren, just de snabba muskelfibrerna vi behöver när vi är på väg att tappa balansen och snabbt måste reagera. För att träna de snabba fibrerna måste vi träna med högre belastning än vad vi får med stavgång och promenader.

Därför vore det bra med ett initiativ – gärna tillsammans med den prisade idéburna ideella sektorn – till ett aktivitetsprojekt för äldre i stil med ”Body Joy” i Nacka, där 90-plusgruppen tränar muskelstyrka och balans.

”Äldrenämnden skapar förutsättningar för en äldreomsorg av god kvalitet”

Nämnden har tagit fram ett nytt förfrågningsunderlag för upphandling av privata utförare till stadens valfrihetssystem för hemtjänst. Övergripande vill vi åter framhålla att det finns ett antal krav som inte känns relevanta eller rimliga i det nya förfrågningsunderlaget. För oss i Alliansen är utgångspunkten med förändringar inom hemtjänsten att omsorgen om de äldre ska bli bättre. Förslaget till förfrågningsunderlag har i många avseende tagit sin utgångspunkt i vad som är bra för personalen snarare än att det främjar en kvalitetshöjning för de äldre. För övrigt hänvisar vi till Alliansens särskilda uttalande i samband med beslut i ärendet på äldrenämnden 2017-04-25.

Vi vill även framhålla att en av utvecklingsmöjligheterna i samband med dessa kvalitetsobservationer är att observera och utvärdera kvaliteten hos beställarna.

Stadens reviderade riktlinjer för biståndshandläggning som antogs av nämnden den 23 maj 2017 behöver ta hänsyn till våra följande synpunkter:

Ickevalsalternativet inom stadens hemtjänst är per definition egen regi. Det borde finnas ett annat system att fördela ickevalsalternativet inom hemtjänsten.

Alla äldre över 85 år som upplever oro, ensamhet eller otrygghet i det egna hemmet och som så önskar ska beredas plats i en av stadens äldreboendeformer.

En äldre som är bosatt i en annan kommun och som under begränsad tid vistas i Stockholm har rätt till hemtjänst här. Vi vill omgående införa valfrihet för dessa äldre, så att de inte per automatik hänvisas till stadens hemtjänst i egen regi.

Vi vill säkerställa att äldre som tidigare omhändertagits av släkt och vänner och som ställs inför omfattande omvårdnadsbehov ska

kunna beredas plats på omsorgsboende utan föregående hemtjänstinsatser.

**”Stockholm är en företagsvänlig stad” samt nämndmålet
”Äldreförvaltningen ska föra en kontinuerlig dialog med
privata utförare av äldreomsorg”.**

Att som analys under den fullödiga måluppfyllelsen redovisa att man samarbetar med privata utförare är en skymf. Det är ingen del i måluppfyllelse, det är en självklarhet. Allt annat vore tjänstefel.

**”Äldrenämnden erbjuder aktiviteter och utbildning för
fortsatt anställning inom äldreomsorgen”**

I beskrivningen av denna måluppfyllelse är den övergripande ansatsen ett arbetsgivaransvar.

Vi menar istället att det är den äldres rätt till kompetent personal som borde genomsyra ansatsen. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska beredas möjlighet att utbilda kompetent personal och beredas möjlighet att söka i princip all utbildning som finansieras av stadens skattepengar.

**”Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda
arbetsvillkor”**

Här redovisar förvaltningen en index Bra arbetsgivare, där årsmålet är 85 och periodens utfall är 75. Även index Psykosocial arbetsmiljö visar samma dåliga och oroande resultat, 78 respektive 71. Vi ser mycket allvarligt på denna nedåtgående trend och förväntar oss en åtgärdsplan hur nämnden avser att komma tillrätta med detta nedslående resultat. Att arbeta för att kompetensen inom genus- och hbtq-området ska öka är förvisso lovvärt men är enligt oss inte rätt väg att gå för att komma tillrätta med problemen.

”Äldrenämnden bidrar till trygghetsskapande åtgärder”

Här redovisas att äldreförvaltningen har startat ett samarbete med UNIZON, en paraplyorganisation för kvinnojourer, tjejjourer och andra stödverksamheter som arbetar för ett samhälle fritt från våld. Gott så. Att våld i nära relationer bevisligen innefattar ett stort mått av våld mot män och således även äldre män (av partner, av släktingar) tycks åter inte vara intressant nog att ens ägna en rödgrönrosa bokstav åt. Vi anser att ett heltäckande samarbete för

ett jämställt samhälle fritt från våld ska innehålla en handlingsplan för våld mot både män och kvinnor.

I sammanhanget ska även arbetet mot ekobrott mot äldre samt överfallsvåld mot äldre främjas och analyseras.”

§ 8 Remiss av betänkandet ”På lika villkor! – delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen” SOU 2017:43

Remiss från kommunstyrelsen, KFKS dnr 110-11383/2017, för yttrande senast den 22 september 2017

Dnr 1.5-723/2017

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen med nedan tillägg och överlämnar det till kommunstyrelsen:

”Vi (V), (S) och (MP) med instämmande av ersättaryttrande (Fi) ställer oss bakom förvaltningens förslag till beslut men vill göra ett tillägg under rubriken *Fritt val av hjälpmedel* där nämnden instämmer i betänkandets slutsatser.

Liksom tidigare Socialstyrelsen har betänkandet På lika Villkor! kommit fram till att modellen inte bör ges vidare spridning. I kort sammanfattning bygger denna slutsats på att man funnit att modellen leder till ökade kostnader för det allmänna utan att enskilda för den skull upplever större delaktighet och trygghet.

Även Statens medicin-etiska råd, Riksrevisionen och brukarorganisation Hörselskadades riksförbund har uttryckt kritik. Det område där *Fritt val av hjälpmedel* har fått störst spridning är inom hörselrehabiliteringen. Det är även det område som fått mest omfattande kritik. Socialstyrelsen konstaterar bland annat att marknaden inom hörselområdet domineras av ett fåtal aktörer som både äger hörselmottagningar och tillverkar hörapparater och att det därför finns ekonomiska incitament att rekommendera de hörapparater man tillverkar, och själv prissätter. De pekar även på att audionomernas dubbla roller som vårdgivare och säljare av hörselhjälpmedel står i konflikt med varandra. Audionomer är de som ansvarar för hörselrehabilitering och provar ut hörapparater, och även de har som yrkesgrupp framfört kritik mot att deras roll